

ЛІТЕРАТУРА

1. Організація навчального процесу у вищих навчальних закладах Міністерства охорони здоров'я України в умовах впровадження Закону України "Про вищу освіту" (за підсумками моніторингу в 2016 р.) / Ю. С. П'ятницький, І. В. Мельник, М. О. Поліщук, Ю. І. Фисун // Актуальні питання якості медичної освіти : матеріали XIII Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю. – Тернопіль : Укрмедкнига, 2016. – С. 22–26.
2. Перспективи впровадження сучасних інновацій в освітню діяльність університету / В. М. Запорожан, В. Й. Кресюн, О. П. Рогачевський, О. В. Чернецька // Медична освіта. – 2016. – № 3. – С. 73–77.
3. Застосування інформаційно-комунікативних технологій у навчальному процесі Буковинського державного медичного університету / Т. М. Бойчук, І. В. Геруш, В. М. Ходоровський // Медична освіта. – 2014. – № 2. – С. 75–78.

УДК 113/119+37.0 (100+477)

Т.В. Кірик, К.В. Корсак

ПВНЗ «Київський медичний університет», Україна

ЧИМ КЕРУВАТИСЯ ЛІКАРЯМ ТА ОСВІТЯНАМ В ЕПОХУ ВИРОБНИЧИХ І ГУМАНІТАРНИХ МЕГАНООРЕВОЛЮЦІЙ-XXI ?

Усім відомо, що людство досягло кризової стадії. Але мало хто усвідомлює, що на планеті розпочалися одразу дві глобальних меганоореволюції. №1 — рух до порятунку від пандемій і групи колапсів через використання екологічно ідеальних ноотехнологій (ноосферних виробництв), які надають Homo все потрібне і виліковують поранення біосфери. Ми помітили їх у 2000 році, стежили за зростанням, писали статті і створили Нооглосарій. Нині рятівних технологій приблизно 40 (головна — протеїн Fy). Мени помітна меганоореволюція №2 у сфері гуманітарних наук. Це ревізія історичних знань на основі використання даних нооісторії — сукупності досягнень археометрії, палеогенетики, секвенування генів та інших молодих ноонаук. Ми наводимо приклади перших ноодосягнень науковців України і пропонуємо стратегію її ноорозвитку в XXI ст.

Ключові слова: криза людства, помилкові глобальні прогнози, ігнорування ноонаук і ноотехнологій, рекомендації В. Вернадського, ноорозвиток, потенційне ноолідерство України.

Everyone knows that humanity has reached a crisis stage. But few people realize that two global mega-noorevolutions have started on the planet at once. No. 1 — the movement towards salvation from pandemics and group collapses through the use of ecologically ideal nootechnologies (or wisetechnologies), which provide Homo with everything he needs and heal the wounds of the biosphere. We noticed them in 2000, followed their growth, wrote articles and created a Nooglossary. Currently, there are approximately 40 life-saving technologies (the main one is the protein Fy). Mega-noorevolution No. 2 in the field of humanitarian sciences is less noticeable. The leader in No. 2 is the beginning of the revision of historical knowledge based on the use of noohistory data — a collection of achievements of archaeometry, paleogenetics, gene sequencing and other young noosciences. We give examples of the first nooachievements of Ukrainian scientists and offer a strategy for its noodevelopment in the 21st century.

Keywords: crisis of humanity, false global forecasts, ignoring noosciences and nootechnologies (wisetechnologies), recommendations of V. Vernadskyi, noodevelopment, potential nooleadership of Ukraine

Актуальність, досягнення попередників, мета, завдання

Стислістю викладу поєднаємо економію часу читачів з власними інтересами. Значна корисність тексту очевидна, адже ми пропонуємо засоби порятунку людства від створених ним загроз для свого існування. Наші попередники цікавилися майбутнім, але бачили його чорним і переконували усіх в неминучості колапсів.

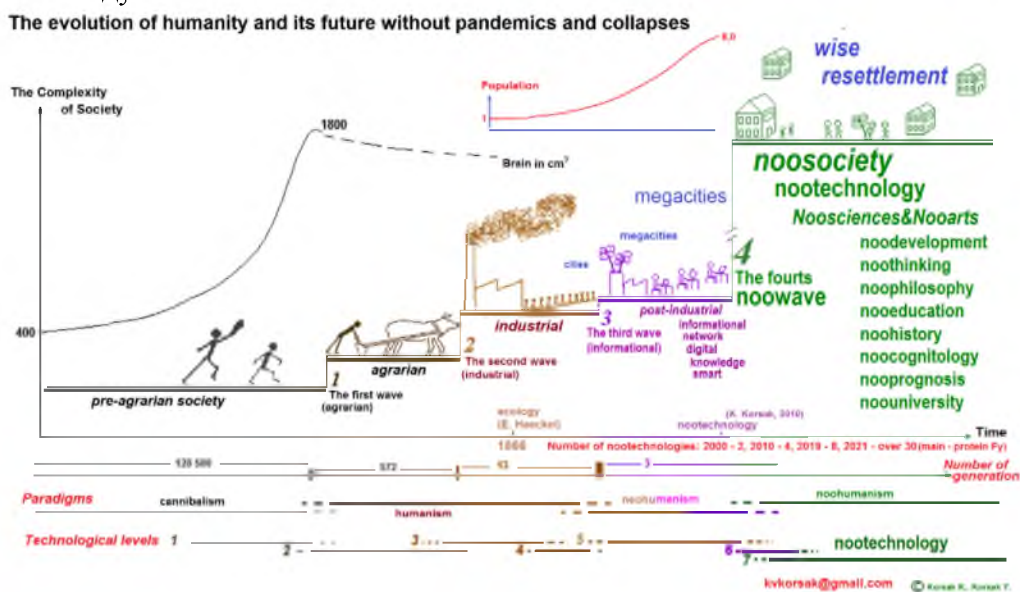
Винятком є наш геній В. Вернадський у своїх точних прогнозах на віддалене майбутнє, але й він унікав слів і понять з літерами «ноо», сподіваючись на потенціал класичних наук.

Поєднаємо мету і завдання й запропонуємо засоби для порятунку від передбачених раніше колапсів разом з головною нооінформацією про реалії початку ХХІ ст. Серед 120 помічених нами світових явищ і трендів головними вважаємо два «мега-» — виробничий (№1) і гуманітарний (№2).

Виклад отриманих результатів

В ієрархії багатьох авторських відкриттів безперечно лідерство належить виявленню в 2000 році серед сотень нанотехнологій перших двох (це була нанофотокаталізація й бактеріальне отримання біопластиків), що виявились **екологічно ідеальними (ноотехнологіями)**. Вони надають людям потрібне й одночасно виліковують вже доволі пошкоджену біосферу. На цій основі ми вельми удосконалили тоффлерівську модель трьох сходинок розвитку цивілізації до вигляду рис. 1 як схеми меганоореволюції №1.

В. Вернадський пропонував розвиток природничих наук і сподівався на хімічний синтез штучної їжі [1], а в дійсності все йде через «одомашнення бактерій» і трансформацію природних субстанцій в щось потрібне для Номо. Ми акцентуємо технологію «протеїн Фу» як дуже швидке перетворення в побутових умовах довільної органіки в ідеальний білковий продукт. Вона не тільки здатна ліквідувати голод на планеті (цього «впритул» не побачили ні на Давосі-2022, ні в ООН) разом з усім індустріальним тваринництвом. Прикро, що винахідники «зациклилися» на змаганні з соєю на веганському ринку США, а не на дуже швидкій ліквідації глобального білкового голоду.

Мал. 1. Спрощена схема всієї соціальної еволюції Номо з порівняно деталізованим поясненням ноомайбутнього як його ноосимбіозу з біосферою

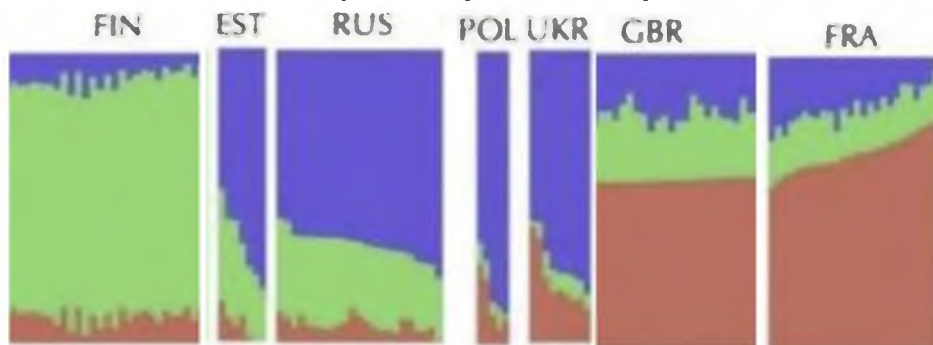
Та ще більшою «прикрістю» ми вважаємо світову відмову від використання слів і понять з літерами «ноо» для назв виробничих і соціальних процесів, що лікують біосферу і захищають людство від пандемій і колапсів. Це сталося в 1960-1970 рр. і набрало форму повної заборони в усіх виданнях зі світу Sciences & Arts слова «ноосфера» і всіх можливих подібних та похідних. Можете в Інтернеті переконатися в тому, що «ноосфера» — уявна spirit-оболонка з поєднаних геть усіх думок Номо і ніщо інше (!). Нас з нашими нооідеями вважають диваками, зазвичай узагалі не відповідають, але інколи (не будемо називати рецензентів з України) поблажливо вказують на те, що всі слова з «ноо» стосуються «паранаук» чи узагалі «антинаук».

Від розпачу нас рятує те, що число ноотехнологій з весни 2019 р. росте по експоненті, що «екологію» Е.Геккеля ігнорували 90 років, а нас — лише 22.

Вже три покоління землян навчаються і працюють без сотень слів і понять з літерами «ноо» (частину ми вмістили в Nooglossary [2]). Ми поглянули на три останні збірки конференцій ПДМУ і виявили доволі несподіване: окрім нас і членів нашої наукової групи ніхто ні разу не використав поняття «ноосфера» чи іншого спорідненого, задовольняючись банальними словами з повторами літери «о» (загальноосвітній, різнообразный тощо). Не треба дивуватися тому факту, що зарубіжні професори через незнання слів з «ноо» (чи небажання їх використовувати) бактеріальне отримання нанокулочок міді чи срібла називають «скисанням».

Наш постійний моніторинг даних про наукові відкриття свідчить про близький момент усвідомлення значення ноотехнологій і скерування значних ресурсів не на руйнівні проекти (побудову «Індустрії 4.0» та ін.), а на значне стимулювання ноонаук і ноотехнологій, на їх використання. Тут вже існують чималі підприємства, а тому глобальна меганоореволюція №1 буде швидкою.

Меганоореволюція №2 у гуманітарній сфері помітна насамперед у збільшенні випадків секвенування (дешифрування) ДНК віддалених пращурів. Їх було тільки 5 в 2010 році, а в даний момент кількість не менша 20 тисяч. Уникаючи цитат і пояснень, наведемо рис. 2, запозичений з публікацій українського лідера з генетичних досліджень — доцента Закарпатського національного університету Тараса Олексика [3]. Т. Олексик з колегами при дослідженні українців виявив понад 13 млн. генетичних варіантів, майже 500 тисяч з яких раніше були не задокументовані.

Мал. 2. Порівняння генетичної структури українців з іншими

Ці дані ще до війни-2022 вони повідомили всьому людству не тільки як доказ нашої унікальності чи матеріал для дискусій про походження націй, а реальну базу для подальшого створення «генетичного паспорта» кожного громадянина України і лікування його цілковито індивідуально з недосяжною ще в ХХ ст. ефективністю. Що ми можемо рекомендувати? Бажано стати волонтером у групі Т. Олексика для розвитку індивідуалізованої медицини разом з вивченням ноонаук і ноотехнологій для підвищення фахової компетентності і продуктивності на кожному робочому місці. Україна може стати ноолідером світу і вдруге допомогти людству здійснити духовний прорив у майбутнє. Колись наші пращури здійснили перехід Номо від канібалізму до гуманізму. Як ми доводимо у своїх творах, Україна поширює по планеті **ноогуманізм** і йде до «другого одуховлення».

ЛІТЕРАТУРА

1. Vernadsky W. L'autotrophie de l'humanité // Revue générale des sciences. 1925. No. 17/18. Pp. 495–502 (<http://gallica.bnf.fr/ark:/12148/bpt6k171004/f500.item.zoom>).
2. Korsak, K.V., & Korsak, Yu.K. (2019) *Certificate of copyright registration for a literary written work of a scientific nature «Nooglossary-2 – Noosciences for the Future without Collapse» («Nooglossary-2»)*. №89780. 13.06.2019. K.: Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine, Department of Intellectual Property [in English]
3. Петерварі Н. Генетик Тарас Олексик: Завдяки дослідженню генетичного різноманіття нашої

популяції можливий персональний підхід до лікування кожного українця <https://www.unian.ua/health/country/genetik-taras-oleksik-zavdyaki-doslidzhennyu-genetichnogo-riznomanittva-nashoji-populvaciji-mozhliviy-personalniv-pidhid-do-likuvannva-kozhnogo-ukrajincva-novini-ukrajini-11298059.html> (27.01.2021).

УДК 811.161.2'276.6:61

Г.М. Козуб

Полтавський державний медичний університет, Україна
**СТАНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МЕДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ ТА ШЛЯХИ
ЗАСВОЄННЯ ТЕРМІНІВ У МЕДИЧНОМУ ДИСКУРСІ**

У статті досліджується проблема становлення української медичної терміносистеми та шляхи ознайомлення студентів-медиків з медичною термінологією. Автор доводить, що медична термінологія – одна з найдавніших фахових термінологій. Студенти-медики ознайомлюються з медичною термінологією на заняттях з української мови як іноземної.

Ключові слова: медична терміносистема, старослов'янська мова, парамедичний, науковий стиль, мовна номінація, термінологічні словники.

The article examines the problem of the formation of the Ukrainian medical terminology system and ways of familiarizing medical students with medical terminology. The author proves that medical terminology is one of the oldest professional terminologies. Medical students familiarize themselves with medical terminology in classes on Ukrainian as a foreign language and learn Ukrainian terms in different ways.

Key words: medical terminology, Old Slavic language, paramedical, scientific style, language nomination, terminological dictionaries.

Медична професія в усі часи була дуже нелегкою справою. А в другій половині ХХ століття почався злет біологічних і медичних наук, ріст вузьких спеціальностей, залучення до сфери медицини ідей із парамедичних, технічних наук додали труднощів. Суттєво збільшилась кількість медичних термінів. За деякими даними, у світі кожен рік з'являється більше 1000 нових медичних термінів [5, с. 11]. Медицина – одна з найдавніших галузей людської діяльності, отже, медична термінологія склалася давно, але разом з тим вона постійно розвивається. У медицині з'являється багато нових наукових понять і термінів, старі змінюються, що дає можливість прослідкувати тенденції розвитку та шляхи її формування, закони мовної номінації. Мова медиків – це не тільки мова спеціалістів. Вона поширена у медичних закладах, науково-дослідних установах, лікарнях, поліклініках, в санаторіях і аптеках. Проблеми здорового способу життя, лікування цікавлять майже всіх українців. Особливо актуальними вони стали у наш час, коли людство охопила пандемія коронавірусу. Слова *сатурація, пульсоксиметр, локдаун, коронавірус* активізувались в останні роки у зв'язку з проблемами здоров'я.

Наше завдання – виявити особливості становлення української медичної термінології та шляхи засвоєння медичних термінів студентами медичного профілю. Очевидно, що терміносистема формувалась на власній українській основі, увібравши весь досвід, що накопичила світова медична цивілізація. Але у її становленні існувало багато проблем. Як і сама українська мова, так і термінологія, зокрема – медична зазнавали утисків, заборон. Сучасний стан медичної української термінології ще недосконалий, медичні терміни здебільшого зазнали впливу інших мов або ж надумані. І треба пам'ятати, що мова розвивається за своїми законами і не підлягає політичним амбіціям. З одного боку, за останні десятиріччя українська медична термінологія досягла значних успіхів у порівнянні з минулими роками, а з іншого – в українській термінології існує багато проблем.

Ми вважаємо, що фактично медична термінологія на позначення предметів та